

RAZEM Z PTAKAMI POZNAJEMY ŚWIAT

Czas realizacji tematu

45 min

Cele lekcji

Uczeń:

- wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata;
- przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu przyrodniczego;
- rozpoznaje elementy przyrody ożywionej i nieożywionej;
- podaje nazwy ptaków przedstawionych na ilustracjach;
- określa przystosowania rozpoznanych ptaków do środowiska życia.

Metody i formy pracy

- miniwykład;
- obserwacja pośrednia;
- dyskusja kierowana;
- burza mózgów;
- mapa myśli;
- wystawa plakatowa;
- praca indywidualna, w grupach i z klasą.

Środki dydaktyczne

- film *Podniebna podróż*;
- karty pracy;
- duże arkusze papieru;
- flamastry;
- atlas zwierząt;
- opcjonalnie – komputer z dostępem do internetu;
- kolorowe karteczki ewaluacyjne.

Powiązanie scenariusza z podstawą programową przedmiotu

Przyroda

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Wiedza.

5. Poznanie przyrodniczych i antropogenicznych składników środowiska, rozumienie prostych zależności między tymi składnikami.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

6. Wskazywanie przystosowań organizmów do środowiska życia i zdobywania pokarmu.

Treści kształcenia – wymagania szczegółowe

I. Sposoby poznawania przyrody. Uczeń:

6) korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie.

VI. Środowisko przyrodnicze najbliższej okolicy. Uczeń:

6) wymienia i opisuje czynniki warunkujące życie na lądzie oraz przystosowania organizmów do życia.

Przygotowanie do lekcji

Lekcja powinna się odbyć po obejrzeniu filmu *Podniebna podróż*. Przed projekcją nauczyciel prosi uczniów, aby zwrócili uwagę na aspekty związane ze sposobami poznawania świata przyrody i przystosowaniem wybranych ptaków do środowiska życia oraz wypełnili karty pracy nr 1 (patrz s. 18-19). Przed zajęciami nauczyciel drukuje odpowiednie materiały.

Przebieg lekcji

FAZA WSTĘPNA

Nauczyciel przedstawia temat i zapisuje na tablicy cele lekcji:

1. Wymieniam zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata.
2. Przyporządkowuję przyrząd do obserwowanego obiektu przyrodniczego.
3. Rozpoznaję elementy przyrody ożywionej i nieożywionej.
4. Podaję nazwy ptaków przedstawionych na ilustracjach.
5. Określam przystosowania rozpoznanych ptaków do środowiska życia.

Prowadzący przypomina, że podczas projekcji filmu uczniowie mieli zwrócić uwagę na aspekty związane ze sposobami poznawania świata przyrody i przystosowaniem wybranych ptaków do środowiska życia.

FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel prosi wybranych (chętnych) uczniów o przedstawienie uzupełnionych kart pracy nr 1. Uczniowie podają sposoby poznawania przyrody za pomocą zmysłów wzroku, słuchu, smaku, węchu i dotyku. Określają narządy zmysłów (oczy, uszy, język, nos, skóra) i podają przykłady odbieranych informacji o przyrodzie. Przyporządkowują przyrząd do obserwowanego obiektu przyrodniczego. W miarę potrzeby nauczyciel uzupełnia wypowiedzi.

Prowadzący dzieli klasę na cztery grupy z wykorzystaniem puzzli (patrz s. 20–21), które zostały utworzone z kadrów filmowych oraz ilustracji przedstawiających ptaki. Grupę tworzą uczniowie, którzy wylosowali puzzle dotyczące tego samego ptaka. Nauczyciel prosi uczniów o ułożenie puzzli i podanie nazwy ptaka na ilustracji, następnie rozdaje karty pracy nr 2 (patrz s. 22). Uczniowie przyporządkowują składniki przyrody, które obserwowali podczas filmu, do określonej kategorii (ożywione, nieożywione), oraz wymieniają wytwory działalności człowieka, których nie zalicza się do przyrody. Po upływie wyznaczonego czasu przedstawiciele grup prezentują efekty pracy zespołowej.

Nauczyciel otwiera dyskusję, pytając, po czym można rozpoznać ożywione składniki przyrody. Uczniowie wypowiadają się swobodnie na temat wspólnych cech organizmów: odżywiania się, oddychania, wydalania, poruszania się, rozmnażania, wzrostu i rozwoju. Prowadzący uzupełnia wypowiedzi uczniów i podsumowuje dyskusję.

Nauczyciel nawiązuje do filmu i podkreśla rolę nowoczesnych technologii zastosowanych do poznawania wędrowek ptaków i ich przystosowania do środowiska życia. Rozdaje karty pracy nr 3 (patrz s.23), duże arkusze papieru oraz flamastry. Zadaniem uczniów jest utworzenie plakatu przedstawiającego przystosowanie do środowiska życia ptaka, którego ilustrację ułożyli z wylosowanych puzzli. Grupy mogą korzystać z informacji uzyskanych podczas projekcji filmu oraz z innych dostępnych źródeł, np. atlasów zwierząt oraz internetu. Po upływie ustalonego czasu przedstawiciele zespołów prezentują plakaty, z których powstanie wystawa.

FAZA PODSUMOWUJĄCA

Nauczyciel przypomina uczniom zapisane na tablicy cele lekcji. Prosi uczniów o ocenę stopnia ich realizacji z wykorzystaniem techniki świateł. Rozdaje uczniom karteczki: zieloną, żółtą i czerwoną. Znaczenie kolorów jest następujące:

Wszystko jest dla mnie jasne/Umiem

Rozumiem częściowo

Nie rozumiem/Nie umiem

Nauczyciel odczytuje kolejno cele lekcji, a uczniowie dokonują samooceny poprzez podniesienie karteczki w odpowiednim kolorze.

Zadanie domowe

Przygotuj ulotkę reklamującą dwa dowolne źródła informacji o przyrodzie, z których możesz samodzielnie korzystać.

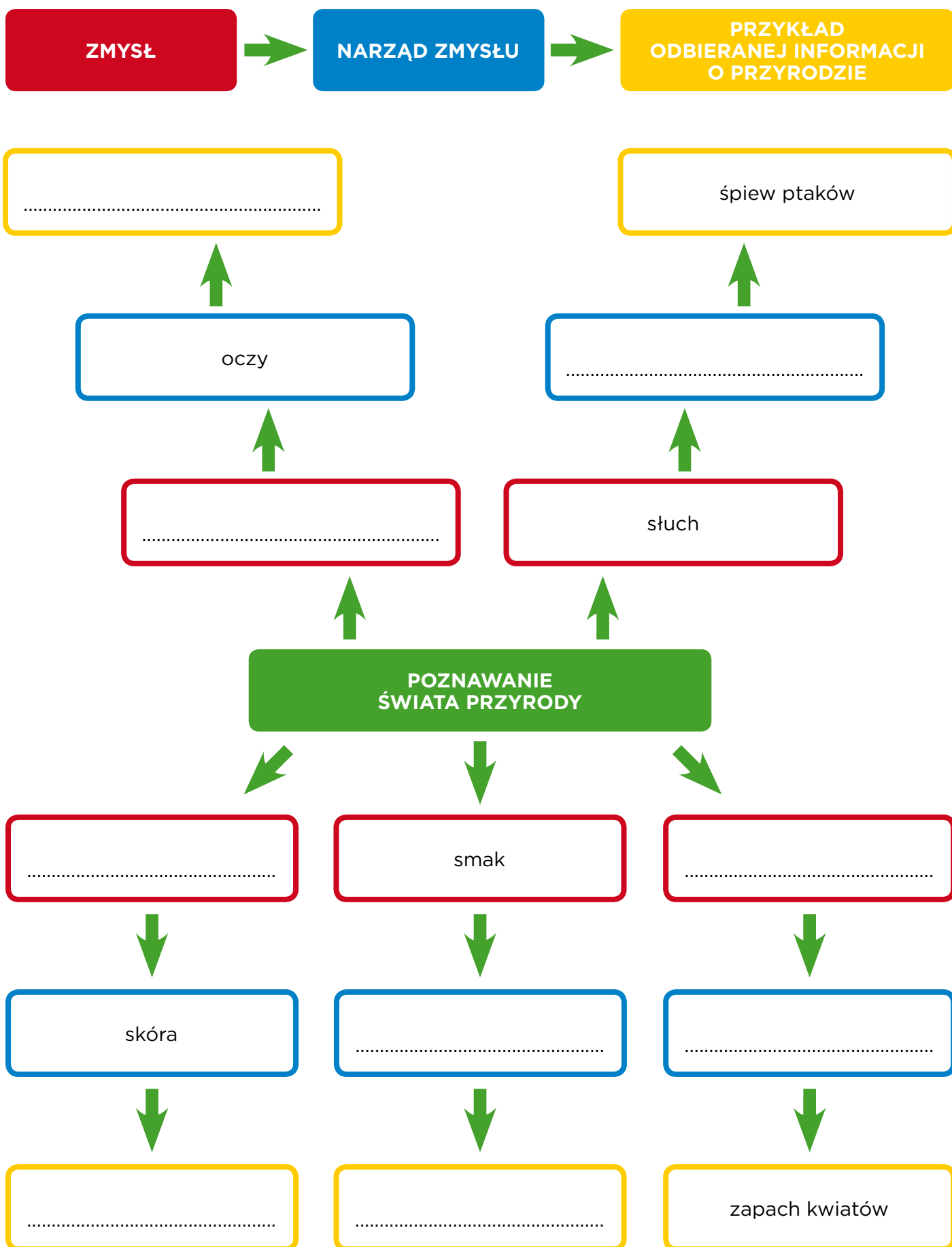
Autorka scenariusza

HANNA HABERA – nauczycielka przyrody i geografii oraz doradca metodyczny w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli; autorka i współautorka publikacji metodycznych z zakresu przyrody, edukacji globalnej i wykorzystywania TIK w nauczaniu przyrody i geografii; trenerka edukacji globalnej; moderatorka w programie Centrum Edukacji Obywatelskiej (CEO) *Szkoła z klasą 2.0*; autorka scenariuszy zajęć w programie CEO *W świat z klasą*.

KARTA PRACY NR 1

Zadanie 1

Uzupełnij mapę myśli, wpisując brakujące informacje według podanego schematu:

Zadanie 2

Przyporządkuj właściwy przyrząd do obserwowanego obiektu przyrodniczego.

OBIEKT PRZYRODNICZY	PRZYRZĄD DO OBSERWACJI
ptak lecący nad lasem	
liść dębu	
gwiazdy	
komórki budujące skórkę cebuli	

A - lupa

B - mikroskop

C - lornetka

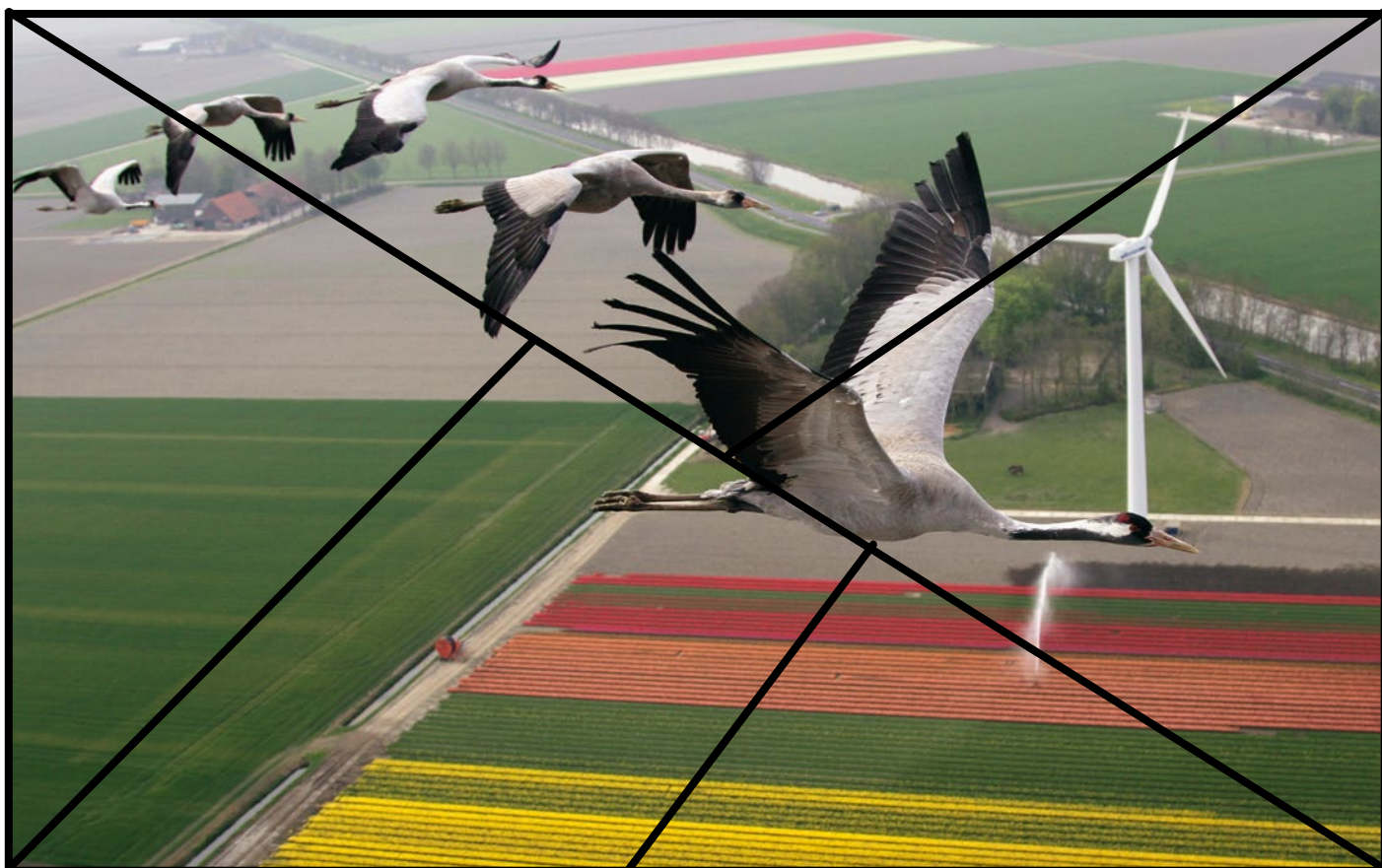
D - teleskop

PUZZLE DO WYKORZYSTANIA PRZY PODZIALE NA GRUPY

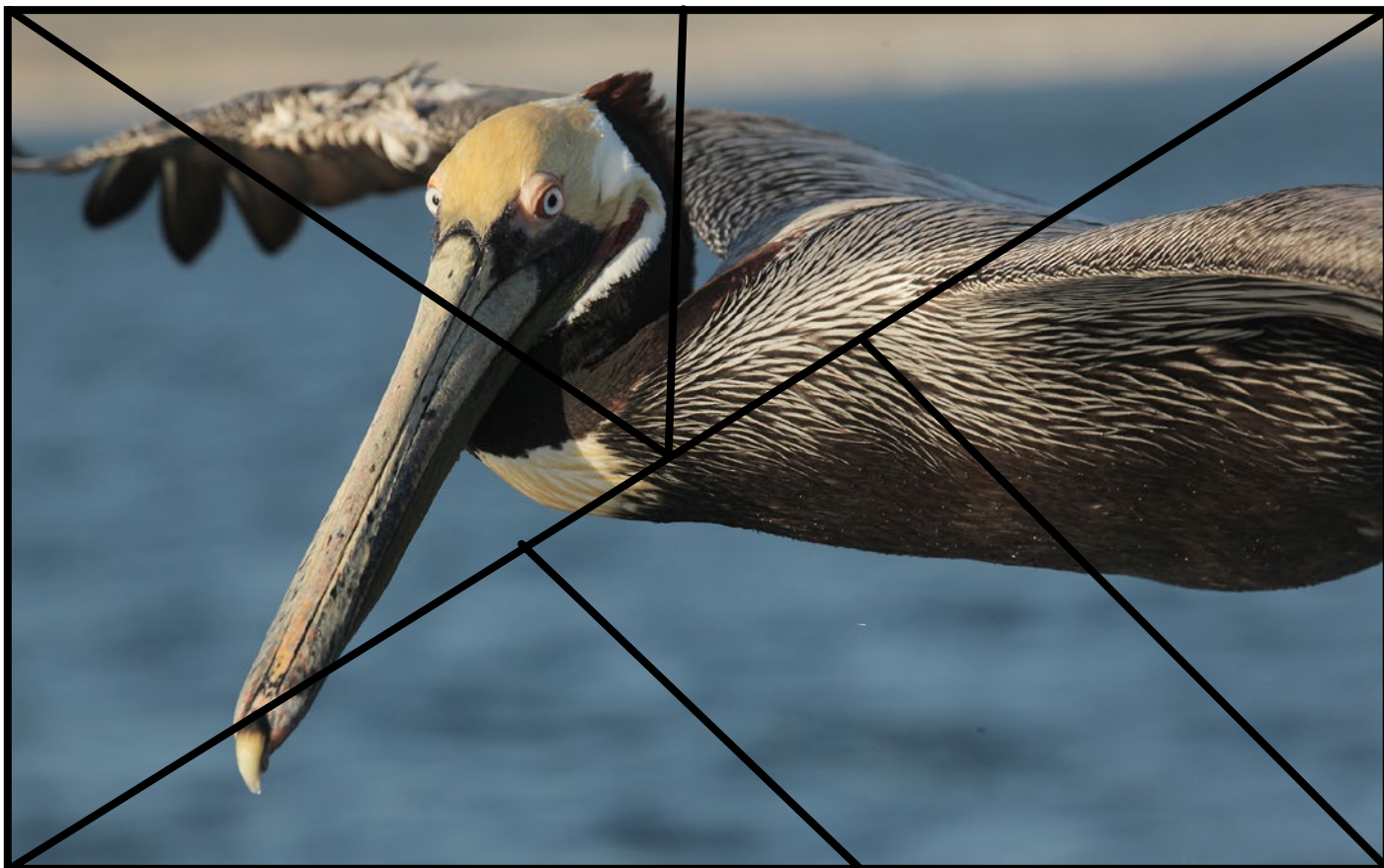
Grupa I (bielik amerykański)

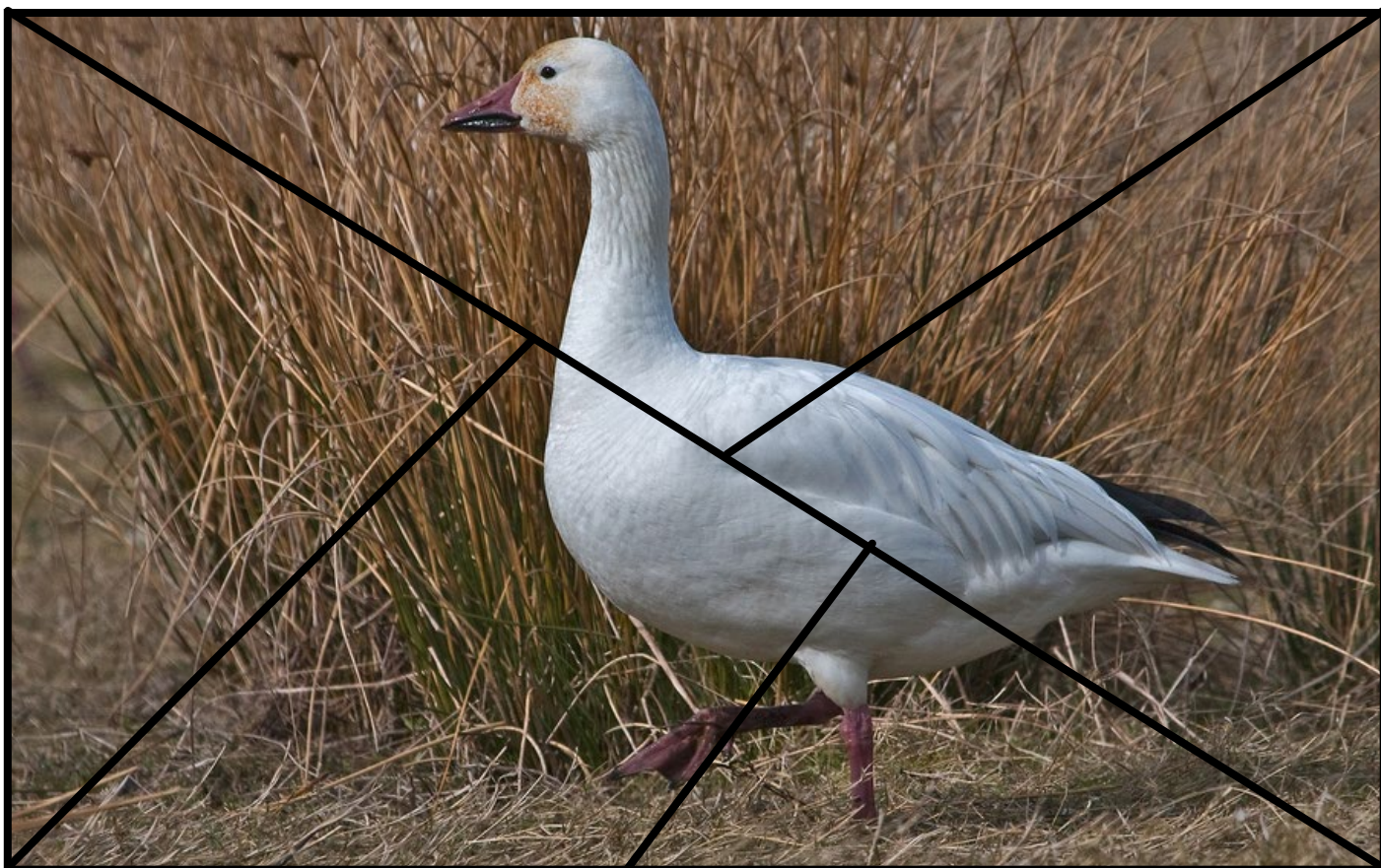
Grupa II (żuraw zwyczajny)

Grupa III (pelikan brunatny)

Grupa IV (gęś śnieżna)

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Śnieżyca_duża

KARTA PRACY NR 2

Zadanie 1

Uzupełnij schemat przedstawiający podział składników przyrody. Wpisz we właściwe miejsca nazwy wymienione w ramce.

powietrze • gęś śnieżna • Słońce • góry • woda • niedźwiedź • sęp
• żuraw zwyczajny • domy • mosty • rzeki • drzewa • drogi
• pola tulipanów • sokół • skały • chmury

Zadanie 2

Wypiszcie z ramki z zadania 1 te elementy, których nie można zaliczyć do przyrody.

- .....
- .....
- .....
- .....

KARTA PRACY NR 3

Grupa I

Przygotujcie plakat przedstawiający przystosowania **bielika amerykańskiego** do środowiska życia.

W pracy możecie wykorzystać:

- ilustrację przedstawiającą ptaka;
- informacje uzyskane podczas projekcji filmu *Podniebna podróż*;
- informacje zawarte w innych dostępnych źródłach, np. atlas zwierząt, internet;
- dowolne materiały plastyczne.

Po zakończeniu pracy przedstawiciele grupy zaprezentują plakat, który znajdzie się na wystawie plakatowej.

KARTA PRACY NR 3

Grupa II

Przygotujcie plakat przedstawiający przystosowania **żurawia zwyczajnego** do środowiska życia.

W pracy możecie wykorzystać:

- ilustrację przedstawiającą ptaka;
- informacje uzyskane podczas projekcji filmu *Podniebna podróż*;
- informacje zawarte w innych dostępnych źródłach, np. atlas zwierząt, internet;
- dowolne materiały plastyczne.

Po zakończeniu pracy przedstawiciele grupy zaprezentują plakat, który znajdzie się na wystawie plakatowej.

KARTA PRACY NR 3

Grupa III

Przygotujcie plakat przedstawiający przystosowania **pelikana brunatnego** do środowiska życia.

W pracy możecie wykorzystać:

- ilustrację przedstawiającą ptaka;
- informacje uzyskane podczas projekcji filmu *Podniebna podróż*;
- informacje zawarte w innych dostępnych źródłach, np. atlas zwierząt, internet;
- dowolne materiały plastyczne.

Po zakończeniu pracy przedstawiciele grupy zaprezentują plakat, który znajdzie się na wystawie plakatowej.

KARTA PRACY NR 3

Grupa IV

Przygotujcie plakat przedstawiający przystosowania **gęsi śnieżnej** do środowiska życia.

W pracy możecie wykorzystać:

- ilustrację przedstawiającą ptaka;
- informacje uzyskane podczas projekcji filmu *Podniebna podróż*;
- informacje zawarte w innych dostępnych źródłach, np. atlas zwierząt, internet;
- dowolne materiały plastyczne.

Po zakończeniu pracy przedstawiciele grupy zaprezentują plakat, który znajdzie się na wystawie plakatowej.